

Energia Hírlevél

Tartalom

[2011/11/24]

1. **A távhőár szabályozás változása:** Az új hőárszabályozás egy egyedülálló támogatási rendszert vezet be amely a piaci szereplőktől vegyes fogadtatásban részesült.
2. **Gáztózsde tervezett bevezetése:** Elemezzük a gáztózsde bevezetésével kapcsolatos új szabályozást és ennek a lépésnek a lehetséges stratégia hátterét.

A jelen cikk tartalma nem tekinthető jogi tanácsadásnak és a jelen cikk bármely részének felhasználása nem hoz létre ügyvéd-ügyfél kapcsolatot. Külön kérés esetén kérjük keresse meg a Bán, S. Szabó & Partners-t külön tanácsért.

Kapcsolat:

dr. Unger Balázs
Partner

bunger@bansszabo.hu

közvetlen tel.:

+36-1-505-4855

Bán, S. Szabó & Partners

In cooperation with Gleiss Lutz with offices in Berlin, Düsseldorf, Frankfurt, Hamburg, Munich, Stuttgart, Brussels

1. A távhőár szabályozás változása

Európában egyedülálló a távhő hazai ártámogatási rendszere, az erről szóló kormányrendelet október elsejétől hatályos. Az új szabályozás a megszűnt KÁT-rendszernek lépett a helyébe, termelők és szolgáltatók egyaránt türelmetlenül várták.

Előzmények

Az új szabályozást érthetően türelmetlenül várták a távhőtermelők és a távhőszolgáltatók egyaránt, hiszen a KÁT rendszer megszűnésével, valamint a lakossági távhő árának befagyasztásával jelentős veszteségeket voltak kénytelenek az elmúlt hónapokban elszenvedni.

A könnyebb megértés kedvéért: a 2011. március 31-én bevezetett hőár moratóriumot követően a Magyar Energia Hivatal (MEH) felvette a kapcsolatot a hőtermelőkkel és a hőszolgáltatókkal annak érdekében, hogy a meglévő hőárakat, azok struktúráját, az azokban érvényesített költségeket feltérképezze.

Ezt követően, a beérkezett információk alapján a MEH megalkotta a távhőár megállapításának módszertanát és ezt követően pedig a távhőárakra vonatkozóan megtette a javaslatát a Nemzeti Fejlesztési Miniszternek.

Az új hőár támogatási rendszer tekintetében az első jogalkotói lépést a Parlament tette meg azzal, hogy 2011. szeptember 26-i ülésén elfogadta a távhőszolgáltatásról szóló 2005. évi XVIII. törvényt módosító 2011. évi CXXVI. törvényt.

Majd röviddel ezután kihirdetésre került a vonatkozó két miniszteri rendelet is, az 50/2011. (IX.30.) NFM rendelet (a "Hőár Rendelet") és az 51/2011. (IX.30.) NFM rendelet (a "Támogatási Rendelet"), amelyek a Módosításban adott felhatalmazás alapján a részletes szabályozást tartalmazzák.

Egyedülálló új szabályozás

Az új hőár támogatási rendszer, a maga nemében, egyedülálló Európában. Ezt az támasztja alá, hogy a rendszer nem a hőtermelő részére biztosít támogatást, továbbá nem a más országokban már alkalmazott kapcsolt bizonyítvány rendszerét vezeti be, hanem a hőszolgáltatónak nyújtott támogatási rendszert vezet be.

Az új rendszer bevezetésének az volt a hivatalos indoka, hogy a hőtermelőnek adott támogatás nem csapódott le a fogyasztói hőárakban, ezért nem érte el a kellő hatást (vagyis az árak alacsony szinten tartását). Ezzel szemben a hőszolgáltatónak adott támogatás erre a problémára megoldást jelenthet, mivel a fogyasztónak átadott hőmennyiség alapján kerül megállapításra. A támogatás forrása továbbra is az úgynevezett "hőfillér", vagyis az áramfogyasztók által fizetett úgynevezett kapcsolt szerkezetátalakítási díj, amelyet érintetlenül hagyott az új szabályozás.

A törvénymódosítás lényegében csak a kereteket adja meg az új hőár és hőtámogatási szabályozáshoz. Előírja, hogy a távhőszolgáltatónak támogatás nyújtható a külön rendeletben meghatározott feltételek szerint. Érdekesség, hogy a hatósági ár visszamenőleges alkalmazásának a törvényi tilalma törülésre került a távhő törvényből (igaz, azt kifejezetten nem is tették lehetővé).

Az új szabályozás

A "Hőár Rendelet"

A rendelet nem tartalmaz számítási metodikát a távhőtermelő által alkalmazható hőár tekintetében, hanem egyedi, az általuk megadott költségadatokon alapuló távhőarat ír elő. Két feltételtől teszi függővé, hogy a távhőtermelők az egyedi távhőarat alkalmazhassák a távhőszolgáltatónak való értékesítéskor. Egyrészt a távhőtermelőként meghatározott legkisebb arányban kapcsolt technológiából származó hőmennyiséget kell a távhőszolgáltatónak értékesíteni. Másrészt, egyedileg meghatározott összhatásfokot a távhőtermelőnek el kell érnie. Amennyiben ezen feltételeket nem teljesíti a távhőtermelő, akkor egy egységes, az egyedi

hődíjaknál alacsonyabb maximált hődíjat alkalmazhat csak a távhő értékesítésekor.

A "Támogatási Rendelet"

A rendelet vezeti be az új hőoldali támogatást, amely lényegében a KÁT-rendszert hivatott felváltani. A támogatásra a távhőszolgáltató a lakossági fogyasztóknak értékesített távhő tekintetében, míg külön közintézmények (lényegében kórházak) a közfeladataik ellátásával összefüggésben jogosultak. A támogatás további feltétele, hogy a szolgáltatott távhő kapcsoltan termelt legyen, továbbá hogy a hőtermelő olyan kapcsoltan termelő korábbi mérlegkör tag legyen, akinek a beruházása a vonatkozó MEH határozat alapján még nem térült meg. A támogatás mértékét távhőszolgáltatóként határozza meg a rendelet, azonban általános feltételként írja elő, hogy a támogatás nem haladhatja meg az igazolt költségeket és egy ésszerű nyereséget. A rendszer tehát úgy épül fel, hogy a távhőtermelő a "Hőár Rendeletben" meghatározott áron értékesíti a távhőt a távhőszolgáltatónak, amely azt a befagyasztott áron adja tovább a lakossági fogyasztóknak. Az így a távhőszolgáltatónál keletkező veszteséget kompenzálja a "Támogatási Rendelet" szerinti támogatás.

Az új szabályozás fogadtatása

A távhőtermelők eddig nyilvánosságra került reakciói egyelőre vegyesek, általánosságban azt kifogásolják, hogy az egyedileg (és nem képlet vagy módszertan alapján) meghatározott értékesítési árak nincsenek tekintettel az időközben bekövetkező tüzelőanyag áremelkedésre.

A távhőszolgáltatók elsősorban azt kifogásolták, hogy túlzottan alacsony profitot tesz csak lehetővé a Hőár Rendelet (legfeljebb a bruttó eszközérték két százaléka), amely ráadásul nem tesz különbséget a szabadpiaci és a lakossági értékesítés között ilyen tekintetben. Azt azonban csak bizonyos idő elteltével lehet majd megállapítani, hogy a gyakorlatban miként vizsgázott az új rendszer. Mindenesetre pozitív fejleményként értékelik a piaci szereplők, hogy a kormányzat nyitott a rendszer esetleges jövőbeni, a gyakorlati tapasztalatokon alapuló finomhangolására.

Összegeztethető-e az uniós előírásokkal?

Állami támogatásról lévén szó, felmerül a kérdés, hogy a szabályozás összegeztethető-e az Európai Unió vonatkozó előírásaival. A "Támogatási Rendelet" 10. §-a külön is kitér erre a kérdésre, amennyiben a vonatkozó 2005/842/EK bizottsági határozat hatálya alá tartozó támogatást említ.

Mivel az említett bizottsági határozat mentesítést nyújt az egyébként kötelező bizottsági bejelentés alól, feltételezhetően a "Támogatási Rendelet" tekintetében nem történt külön bejelentés a magyar kormány részéről. A bizottsági határozat előírásait megvizsgálva alapvetően egyet is lehet érteni a kormányzati állásponttal, egyedül az lehet kérdéses, hogy a magyar jogalkotó megvizsgálta-e minden egyes támogatott vállalkozás esetében, hogy a bizottsági határozatban szereplő, a bejelentés alóli mentesítés feltételeként megállapított árbevételi korlát és támogatási plafon teljesül-e.

Igazából akkor sem feltétlenül minősül tilalmazottnak a támogatás, ha ezen feltételek nem teljesülnek, csupán bejelentési kötelezettsége keletkezne ezáltal a magyar államnak a támogatás tekintetében és ebben az esetben az Európai Bizottság részletbe menően kezdené el vizsgálni a "Támogatási Rendeletet".

[Jelen cikk eredetileg az "Origo" portálon jelent meg. A cikk eredetije megtalálható az alábbi címen: http://www.origo.hu/uzletinegyed/jog/uzleti/201110_18-egyedulallo-a-tavho-ararol-szolo-hazai-szabalyozas-europaban.html]

2. Indul a hazai gáztőzsde

A 2011. évi LIX. törvény (a „Módosítás”) elfogadásával a Kormány megtette a jogalkotói lépést egy új, magyarországi gáztőzsde bevezetése irányába. Ha minden az elképzelések szerint halad, legkésőbb 2013. január 1-jén már a magyar gáztőzsdén is lehet majd gázzal kereskedni.

A jelenlegi rendszer

Jelenleg Magyarországon nem működik gáztőzsde, ugyanakkor ahhoz nagyon hasonló, ún. napi földgáz- és kapacitáskereskedelmi piacot („NFKP”) működtet a MOL leányvállalata, a Földgázszállító Zrt. („FGSZ”), amely egyedülként rendelkezik rendszerirányítói engedéllyel a magyar gázpiacon. Az NFKP működtetését egyébként a 2008. évi XL törvény (a „Gáztörvény”) 143. §-a írta elő számára a földgázrendszer napi egyensúlyozása céljából. Az NFKP működtetése sikeresnek volt mondható, ugyanakkor már a Gáztörvény említett 143. §-a is egyértelműen kimondta, hogy az NFKP-t csak a szervezett földgázpiac, vagyis a gáztőzsde bevezetéséig kell működtetni, azt követően a gáztőzsde átveszi annak a helyét.

A Módosítás

A Módosítás a 2010. július 20-án indult áramtőzsde mintájára és az eddig sikeresnek mondható működés tapasztalatai alapján a szervezett földgázpiac, azaz a gáztőzsde meglévő szabályait módosítja és pontosítja. Fontos megjegyezni, hogy regionális szinten csak Bécsben működik gáztőzsde (jogi értelemben az NFKP nem tekinthető gáztőzsdének), ezért azt lehet mondani, hogy előremutató lépés volt a gáztőzsde bevezetésének a felgyorsítása.

Bár a Módosítás csupán a Gáztörvény általános szabályait érinti és a gáztőzsde működésének részletes szabályait külön (a jövőben megalkotandó)

miniszteri rendeletre bízva, számos igen jelentős szabályt tartalmaz. Az egyik legjelentősebb módosítás, amely egyben az egyik legváratlanabb meglepetés is volt, hogy az NFKP-t üzemeltető FGSZ helyett az állami tulajdonú MVM kapott jogosultságot arra, hogy a gáztőzsdét működtesse. Ez bizonyos szempontból logikus lépés, hiszen a HUPX-t (a villamos energia tőzsdét) is az MVM csoporthoz tartozó MAVIR leányvállalata üzemelteti, így az MVM-nek tapasztalata van energia tőzsde üzemeltetésében. Ráadásul számos nemzetközi példa van arra, hogy a gáztőzsde a már működő villamos energia vagy egyéb, már működő tőzsdéből „nő ki” (ilyen például a német EEX és részben a bécsi gáztőzsde). Ugyanakkor az FGSZ is joggal számíthatott arra, hogy mint a gázpiaci rendszerirányító, kijelölésre kerül a gáztőzsde üzemeltetésére. A döntés valószínűleg amiatt esett az MVM-re (MAVIR-ra), mivel ez illeszkedik a Kormány azon stratégiájába, hogy az MVM-ből regionális energiaipari óriáscéget hozzon létre. A fentieket részben ellensúlyozandó, azt is tartalmazza a Módosítás, hogy a többségi részesedését az MVM/MAVIR köteles a befektetésének a megtérülését követően legfeljebb 50%-osra csökkenteni a MEH erre vonatkozó utasítása alapján (Medveczki Zoltán, a HUPX vezérigazgatója szerint a befektetés 3-4 éven belül térülhet meg). Ezen túlmenően már a gáztőzsde alapításakor köteles az MVM/MAVIR 10%-os részesedést biztosítani az FGSZ, mint gázszállító részére.

A Gáztőzsde esélyei

A gáztőzsde legkésőbb 2013. január 1-jén indulna el a Módosítás értelmében, de már most októberre várható a vonatkozó MEH engedély kiadása, vagyis jó esély van arra, hogy a fenti határidőt megelőzően elindulhat a magyar gáztőzsde. Tekintettel arra, hogy regionális szinten csupán Bécsben található gáztőzsde, ezért jó esély van arra, hogy a tervezett magyar szervezett gázpiac nem csak hazai, hanem regionális szinten is sikeres lesz.

[Jelen cikk eredetileg az “ Energiafogyasztók Lapja ” c. folyóirat 2011.4 számában megjelent cikk szerkesztett változata.]